

Aatsitassanik Ikummatissanillu Pisortaqaarfik
Akuersissuteqaarnermut immikkoortortaqaarfik, Petroleumimut immikkoortoq
Att. Frederik Lyngø

J.no. 42.02.02/2D-GXT

Nuuk 30. juni 2011

”GXT-ip 2011-imi Tunup avannaata avataani misissuinermini qinnuteqaataanut” oqaaseqaatit

Piffissaalatsineq pissutigalugu uani qinnuteqaarnermut tunngatillugu tusarniaanermi akissutit sammineqartussat pingaarnersiorlugit sammineqassapput: misissuinissamut siunnersuutigineqartut arfiviit nungoratarsinnaasunut sunniutiginerlussinnaasaat piffimmi tamaani.

GX Technology Corporation sajuppillatsitsilluni assinik 2D-nik katersinissaminut Tunup avannaani qinnuteqarpoq KANUMAS-ip kangiani suliasaqaarfiata avannaani. Misissuinissaq siunnersuutigineqartoq ingerlanneqarnissooq juli-p oktober-illu akornanni 2011 naleqqat 12.610 km missaani takitigisut naatsorsuutigineqarlutik ingerlaarfigineqassasut.

Misissuinissaq umiarsuarnik marlunnik atuilluni ingerlanneqassooq: sikusiut sikunik aserortersussa q illikartitersussarlu tunuanilu umiarsuaq sajuppillatsitsissummik atortorissaarutilik. Umiarsuaq sajuppillatsitsissummik atortulillip naqitsinermik aallartitsissutit 28-at kalillugit ingerlatissuai (110 m³).

Naqitsinermik aallartitsissutit naqitsinerani sakkortussusaa uani saqqummiunneqanngilaq. Nipip sakkortussusaa uani uuttuut qinnuteqaammi ilanngunneqarsimasooq naapertorlugi, naqitsinermik aallartitsissutit nukimmik annertujaamik pilersitsisarput 225 Hz missaa tikillugu. Sajuppillatsitsisarnerup saniatigut, sikusiummiik nipiliorneq pilersinneqassooq. Nipiliornerup qaffasissusaa ilimagineqartoq sikusiummiik paasinarsarneqanngilaq.

Arfiviit

Sunniutaasinnaasunik nalilersuinermi GXT-mik saqqummiunneqartut sajuppillatsitsinernut arfiviit qisuariaatai pitsaasumik saqqummiunneqarput. Beaufort-ip imartaani Alaskami misissuinerup takutippaa arfiviit nipinik qataattunik naqitsinermik aallartitsissutiniik pisunik ileqqulersuutaannik allannguinerit. Paasissutinik pitsaanerpaanik pigisaqartut nalunngisatsinni, Richardson-ip suliai (1986) arfivinnut sunniutaasut misissorneqarsimasut sajuppillatsitsilluni angallatinut (nipip qaffasissusaa 248 dB re: 1 µPa) taavalu nalilerlugi arfiviit qimaaniarlutik pissusilersortut sajuppillatsitsinermi aallartinneqarpoq 160 dB re: 1 µPa qaffasinnerusumik. Arferit qisuariartarput naqitsinermik aallartitsissutit aallartinneqaraangat naak 7.5 km ungasitsigigaluarluni qimaaniarsarlutillu 2 km-ik qanitsigileraangat (Richardson, Würsig et al. 1986).

1605 aamma 1911 akornani, arfiviit Kalaallit Nunaata kangiani Spitsbergen-imilu piniapilunneqarsimapput nugutaasimasutut isigineqalernissami tungaanut (Allen aamma Keay 2004). Takunnittarnerit naapertorlugit ukiut untritillit kingullit affaata aappaani, ingammik 1980-ikkunni, takutissimavaat arfiviit taamaaneqqilersimasut, immaqqa amerlanngitsuinnarnik (Gilg aamma Born 2005; Boertmann, Merkel et al. 2009; Wiig, Bachmann et al. 2010). Nipinik tusaaniutinik misissuinerup takutippaa arfiviit Kalaallit Nunaata kangimut avannaata imartaani ukioq naallugu tamaaniittartut (Lydersen, pers. Comm.). Ilanngullugu, arfituaq ataaseq aallakaatitsissuserneqarsimasoq ingerlaarsimavoq nunaviullu appariarneranut pisimalluni Fram Strait-imiik avannarpasissutsip 80° N 69° N nalaanut (Lydr-sen, pers com.), assinik 2D-nik katersiviusussap ilarujussua atorluarlugu.

Sunniutaanerlussinnaasunik millisaanissamut siunnersuutit ilanngussat

Arfiviit Tunumi Svalbard-illu eqqaani amerlannginneri pissutigalugit, ingerlaarnissamut neriniarnissamut piaqqiornissamullu ataasiakkaanut periarfissat amerlassusaannut sunniuteqarsinnaavoq.

Sajupillatsitsilluni misissuinermi sunniutaanerlussinnaasut millisarniarlugit, siunnersuutigarpur sunniutaanerlussinnaasunik millisaanermi periutsit pitsaasut Kalaallit Nunaata imartaani atuuttussat naleqqussarneqassasut, taamaasilluni sajupillatsitsilluni aallakaatitsinerit unitsinneqarnissaat arfivik 2 km-ik sajupillatsitsilluni umiarsuarmiik ungasitsigileraangat.

Maluginiarparput sunniutaasussanik nalilersuinermi GXT-mik suliarineqarsimasuni oqaatigineqartoq "BMP/NERI piumasaqaateqanngitsoq sajupillatsitsinermik unitsitsisoqarallartorqartariaqanngitsoq isumannaallisaanerup killeqarfiata iluani imaani miluumasunik takunermi naqitsinermik aallartitsissutit tamakkiinerisa nalaani, GXT suleriaatsiminut inganngutissuaa arfeq aaverluunniit takuneqaraangat unitsitsigallartarnissaq, isumannaallisaanerup killeqarfiata 200 merterip ungasitsigisup iluani missaaniluunniit sajupillatsitsilluni aallakaatitsinerup nalaani".

Kiisalu, siunnersuutigarpur imaani miluumasunik nakkutilliisunik sikusiummi inissiisoqassasoq sajupillatsitsilluni aallakaatitsissutit siuani arfivinni takusoqarpat sukkanerusumik qisuariarnissamut pitsaannerusumillu imaani miluumasunik timmisaanillu imarmiunik nalunaarsuinissamut. Nakkutilliisut suliatorfissaqartinneqarsappur sajupillatsitsilluni umiarsuarmi, sikusiut tamatigut sajupillatsitsilluni umiarsuup saaniinnaaviangimmat tamatigut imartani ammasuni.

Pitsaanerpaamik kissaallusi,

Malene Simon aamma Fernando Ugarte
Pinngortitaleriffik

Toqqammavigineqartut

Allen, R. aamma I. Keay (2004). "Arferit annaallugit: Arfiviup nungataanerata Issittup kangiani ilinniarfigineqarnera." *Aningaasarsiornerup oqaluttuarisaanerani nalunaarsuiffiit* **64**(2): 400-432.

Boertmann, D., F. R. Merkel, et al. (2009). "Tunumi arfiivit, aasaanerani 2006-2008." *Issittumi uumassusillit* **32**: 1805-1809.

Gilg, O. aamma E. W. Born (2005). "Arfivinnik (*Balaena mysticetus*) Tunup avannaani Kalaallit Nunaatalu imartaani takunnittarnerit qanittumi pisimasut." *Issittumi uumassusillit* **28**(10): 796-801.

Richardson, W. J., B. Würsig, et al. (1986). "Arfiivit qisuariartarnerat, *Balaena mysticetus*, sajupillatsitsilluni suliaqarnermi Beaufort-ip imartaani Canada-mi." *J. Acoust. Soc. Am.* **79**(4): 1117-1128.

Wiig, O., L. Bachmann, et al. (2010). "Arfivinnik takunnittarnerit (*Balaena mysticetus*) Svalbard-ip eqqaani 1940–2009." *Issittumi uumassusillit* **33**: 979-984.